

УДК 336:658

Дорош Олена

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**ПЕРСПЕКТИВИ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ
ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ВІЙНИ**

Dorosh Elena

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

**PROSPECTS FOR UPGRADING THE MAIN PRODUCTION CAPACITIES AFTER
THE END OF THE WAR**

Терористична тактика ведення війни Росією, внаслідок якої зруйновано тисячі будинків, об'єктів цивільної та критичної інфраструктури, ставить перед Україною ще одне завдання – потрібно пройти не лише важкий шлях до перемоги, а й шлях післявоєнного відновлення. Причому вже зараз, під час війни, потрібно планувати, як це буде і за рахунок чиєї фінансової допомоги.

Попри війну, що триває, робота з відбудови інфраструктурних об'єктів, житлових будинків також йде. Зокрема, в Києві, на початок минулої осені нараховували до трьох сотень багатоповерхівок, що потребують ремонту. За нещодавньою інформацією КМДА, уже відновлено 11 з 17 будинків, які характеризуються найбільшими пошкодженнями. Для вирішення проблеми зруйнованого житла було впроваджено декілька ініціатив. Одна з них — монтаж модульних будинків, в яких сьогодні живуть тисячі українців. Модульні містечка як масове, але тимчасове рішення, продовжують активно розбудовуватись по всій країні.

Світ регулярно потерпав від війн, та саме після Другої світової велика кількість країн пройшли період відродження. Перед містами постала проблема відбудови житла, соціальних та історичних об'єктів, промисловості, транспортного сполучення, зелених зон тощо. Тенденція організувати міське середовище за новим планом спостерігалась в Англії. Тільки упродовж 1940-1941 років в країні було зруйновано чи пошкоджено близько 2 млн. будинків, з яких – 60% у Лондоні. У житловій політиці Лондона віддали перевагу зведенню багатоповерхівок. Рішення зумовлено тим, що такі будівлі могли вмістити велику кількість населення без розширення меж міста. [1]

Загалом, у процесі відновлення перед різними містами часто поставали ті самі проблеми: брак професійних кадрів у будівництві, нестача будівельних матеріалів чи недостатнє фінансування. Зокрема, у Варшаві повторно використовували цеглу, яку звозили до столиці з інших міст країни. А місцеве населення додатково здійснювало пожертви для її відбудови. У Лондоні — той самий процес реалізували переважно шляхом стягнення репарацій з Німеччини. Звідти ж надходили будівельні матеріали. Власне відновлення міст потребує врахування безлічі аспектів, що стосуються його організації.

Крім вищезазначених складнощів – нестачі будівельників, будівельних матеріалів та фінансування. До уваги варто взяти ситуацію з відходами, які залишаються від пошкоджених або зруйнованих будівель. За словами фахівців, звалища та сміттєві полігони України не в змозі вмістити ту кількість будівельного сміття, яка є, та продовжує збільшуватися мало не щодня. Налагодження процесу утилізації залишків будівельних конструкцій потребує часу і фінансових ресурсів. Як показує досвід деяких країн, якщо цього не зробити, проблема лише поглиблюватиметься.

Правильна реалізація відбудови може змінити на краще вигляд українських міст та збільшити кількість об'єктів, які поєднують у собі сучасні стандарти енергоощадності, безбар'єрності, інноваційності тощо. Та для цього необхідно

переглянути та адаптувати будівельні норми до європейських стандартів. Україні доцільно розвивати міський простір, використовуючи сучасні принципи планування. Однак, це варто робити після вивчення особливостей того чи іншого населеного пункту, щоб використати наявне міське середовище з найбільшою користю для людей.

Одразу після завершення воєнних дій потрібно буде відновити критичну інфраструктуру. Зокрема, електромережі, дороги, залізничне сполучення, газопостачання, водогони, інтернет. Відбудувати школи і лікарні, забезпечити хоча б тимчасовим житлом тих, хто його втратив. На цьому етапі потрібно буде залучати все ще багато гуманітарної допомоги. Частково це можна робити і до завершення війни – відновлювати найважливіше на звільнених від окупації територіях. У межах повоєнного відновлення Україні доведеться відбудовувати деякі міста практично з нуля. Важливо, щоб ця відбудова не була сліпим відтворенням зруйнованого. Це можливість застосувати новітні підходи урбаністики і архітектури, щоб зробити українські міста більш зручними та інклюзивними для їхніх мешканців.

Водночас, для руху в ЄС нам потрібно буде продовжити реформи, розпочаті до війни і узгодити своє законодавство з європейським. Наприклад, запровадити європейську систему сертифікації, продовжити велику приватизацію, антикорупційну і судову реформи. Разом з тим, важливо не втрати і попередні здобутки, а навпаки – скористатися ними під час відбудови.

Післявоєнна відбудова України обійдеться у суму до трильйона доларів. Минулого року президент Володимир Зеленський запропонував міжнародним партнерам нову модель відновлення – шефство над певним регіоном, містом, громадою чи галуззю. Інтерес до цього виявили вже майже три десятки країн.

Найбільше від російської агресії постраждали Донецька та Луганська області. У відновленні Донецької області можуть допомогти Польща та Італія. Участь у відновленні зруйнованого Маріуполя візьме Греція – саме в цьому місті мешкала велика етнічна грецька громада. Шефство над Луганською областю можуть взяти одразу три країни – Чехія, Швеція та Фінляндія. США та Туреччина допомагатимуть відновлювати Харків після війни. Чехія готова взяти на себе координацію відновлення Дніпропетровської області, Австрія – Запорізької області. Франція та Латвія допомагатимуть відбудовувати Чернігівську область. З відновленням Житомирської області допоможуть країни Балтії – Естонія, Латвія та Литва. Греція, окрім Маріуполя, хоче допомогти з відновленням Одеси. Данія бере на себе допомогу у відновленні об'єктів Миколаєва – житлових будинків, економічної, соціальної та транспортної інфраструктури. Допомогти з відновленням області уряд України запропонував Бельгії. Велика Британія заявила про готовність взяти шефство над Києвом та областю. Участь у відновленні області візьме також Литва. Норвегія може взяти шефство над Кіровоградською областю, Ірландія – над Рівненською, Канада – над Сумською. Херсонську область допомагатимуть відновлювати Швеція та Нідерланди [1].

Насамперед, для фінансування Україна сподівається на допомогу країн-партнерів і міжнародних інституцій — Світового банку, Міжнародного валютного фонду, Європейського інвестиційного банку, Європейського банку реконструкції та розвитку. Окремий напрям — допомога великих міжнародних компаній та благодійних фондів. І наостанок частину витрат на відновлення можна покрити коштом арештованих російських активів, як в Україні, так і у світі. Однак, щоб це сталося, потрібно уможливити це з точки зору законодавства.

Україна щодня платить неймовірну ціну за нашу майбутню перемогу. І ми маємо переконатися, що країна, за яку українці та українки так завзято борються, буде відбудована прогресивною та комфортною для людей, що у ній мешкають і будуть

повертатися. І здорове та збалансоване довкілля – це один із необхідних складників здорової країни.

Список використаних джерел:

1. Економічна правда. Якими можуть стати українські міста після відбудови. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/9/697843/>
2. Ратинський В.В. Інформаційні технології в бухгалтерському обліку. перспективи та проблеми. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 4/1. С.17-21.
3. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007